

Mælkeribruget i Danmark 1911.

Af Professor *Bernhard Boggild.*

Medens Aaret 1911 i vore Nabolande har været et mindre godt eller endog et temmelig daarligt Aar med ringe Avling og imod Syd megen Mund- og Klovsyge, har det her i Danmark i sin Helhed været et jævnt godt Aar. — De Ulykker, der til Tider truede, drev enten over uden at forvolde nogen egentlig Ødelæggelse, eller de blev staaende i Horisonten og kom først ved Aarets Slutning som en Farsot ind over Landet.

Efteraaret 1910 var græsrigt og mildt, saa at Kvæget kunde være længe ude og blev bundet ind i god Foderstand. Der forekom vel ganske enkelte Tilfælde af Mund- og Klovsyge, men de paagældende smaa Besætninger blev straks slaede ned, og Sundhedstilstanden var iøvrigt særdeles tilfredsstillende. — Beholdningerne af Halm og Hø var vel ikke meget store, men der var mange Rodfrugter, og Vinteren var i sin Helhed mild, saa Foderet forslog godt, og Mælkeproduktionen blev Vinteren igennem ualmindelig stor. — Samtidig med, at Smørprisen var lille, var Priserne saavel paa Slagterisvin som paa Smaagrise meget høje. Og karakteristisk var det, at ved Vinterens Slutning var Priserne paa Hø og Halm mindre end nogle Maaneder tidligere, og der var adskillige Landmænd, som havde Roer tilovers, som de gerne vilde sælge, omend de havde fodret stærkt med Rodfrugter hele Vinteren igennem.

Den Misfornøjelse med det danske Smørs Kvalitet, der var kommen til Orde i Eftersommeren 1910, og som var blevet fremhævet for Producenterne særlig ved Konsulent *Fabers* Foredrag ved Efteraarsdelegeretmøderne, foranledigede, at de fleste Producenter uden Tvivl gjorde, hvad de formaaede, for at fremstille et godt Produkt. — Klagerne over Smørrets Kvalitet forstummede vel ogsaa ret snart, men Prisen vedblev dog at være usædvanlig lav hele Vinteren igennem, maaske for en væsentlig Del, fordi, som allerede nævnt, Produktionen var meget stor, og for Landmændene var det et Gode, at Flæskepriserne samtidig fremdeles var høje, som de havde været hele Aaret 1910.

Vinteren gav ikke mere Is end netop saa meget, at man i Begyndelsen af Februar kunde faa Ishusene fyldte, og allerede midt i Februar blev det atter Tøvejr, saa Eranthis og Vintergækker blomstrede her i Villahaverne, men samtidig fik vi heftig Storm fra Vest, der foranledigede betydelig Højvande saavel i Limfjorden som særlig i Egnen Ribe—Esbjerg.

Hele Marts Maaned var mild, og i Slutningen blev Vejret helt foraarsagtigt; men April begyndte med Sne og en ret pludselig stærk Frost. Den varede dog kun faa Dage, og Paaskesøndag, den 16. April, var det atter Storm, og dermed var saa ogsaa Vinteren saa at sige blæst bort. — De følgende Dage havde vi herligt Foraarsvejr med stærk tørrende Sol, hvorefter der i Slutningen af April fulgte nogle Dages dejlig mild og god Regn. Markerne grønnedes, den nysaaede Sæd spirede fortrinlig, og Græsset voksede, saa Kvæget kom ud en halv Snes Dage tidligere end almindelig, og Foraarets Frodighed gav store Løfter om rige Afgrøder.

I Maj Maaned var Mælkeproduktionen baade stor og billig, medens den jo ellers ofte paa den Tid plejer at være temmelig ufordelagtig. Den gode Regn 16.—18. Maj og den derefter følgende Varme gav fremdeles rigelig Ernæring til Køerne; men allerede i Pinsen, 4.—5. Juni,

begyndte Varmen at virke tørrende. Heldigvis fik vi igen dejlig Regn flere Gange i Juni, saa at Sommervarmen endnu gav Frugtbarhed her i Danmark, medens man i vore Nabolande sukkede efter Fugtighed, og Regnen vedblev jævnlig her indtil 6. Juli, men saa var det ogsaa forbi. — Efter den Tid var det kun enkelte Tordenbyger, der faldt, alt imedens Juli og August stadig gav Varme. Jorden blev tør, Græsset holdt op at vokse, og snart blev Ernæringen tarvelig for Køerne, der følgelig slog af paa Mælken. Kornet modnedes hurtig, Afgrøderne blev meget mindre, end der i Maj havde været Grund til at haabe, men Udbyttet blev dog jævnt godt, og det varme Høstvejr foranledigede, at Sæden blev hurtig og godt bjærget.

Havde Maj været gunstig for Mælkeproduktionen, blev August i tilsvarende Grad ugunstig. Ved Maanedens Slutning saa de fleste Græsmarker meget bedrøvelige ud. Hvem der ikke vilde lade Køerne sulte, maatte lade dem blive paa Stald, og kun de Landmænd, der havde Lucerne eller et Stykke Majs, kunde undgaa allerede i Slutningen af August at være i slem Forlegenhed for at faa Køerne fodrede godt uden at gribe til den nyavlede Høst af Hø og Sæd eller de endnu kun daarlig udviklede Rodfrugter.

Heldigvis var Mælkerierne i den varme Sommer 1911 bedre forsynede med Is og Kølemaskiner, end de havde været i 1910, og samtidig med, at Produktionen af Mælk og Smør tog af, steg Smørprisen godt, saaledes at den for August Maaned gennemsnitlig blev over 110 Øre pr. Pd.; i September var den endog gennemsnitlig over 115 og i Oktober over 120 Øre pr. Pd., og disse gode Smørpriser opmuntrede naturlig Landmændene til, trods de ret høje Foderstofpriser, at give Køerne mere Kraftfoder end sædvanlig efter Aarstiden for saaledes at modarbejde Nedgangen i Mælkeydelsen.

I Tabel I ses, hvor stor Overskudsindførselen har været af de forskellige Foderstoffer i Landbrugsåret 1910 —11 i Sammenligning med de fem foregaaende Aar, hvortil jo kommer nogen Stigning i den indenlandske Produk-

Tabel I.

Danmarks Overskuds-Indførsel i Mill. Kilogram.

Landbrugsaar	Kornvarer*) uformalede og formalede	Oliekager og Oliekagemel	Klid og Majs- glutenfoder	Til- sammen
1905—1906	792.3	364.7	64.9	1226.9
1906—1907	730.8	448.6	59.8	1239.2
1907—1908	572.5	404.5	55.3	1032.3
1908—1909	610.3	481.9	63.4	1155.6
1909—1910	682.5	432.0	46.5	1161.0
1910—1911	699.2	452.9	48.0	1200.1

tion særlig af Soyakager. Og tages det i Betragtning, hvorledes de høje Flæskepriser og det store Svinehold i Aarets første Halvdel og Græsmanglen i Aarets sidste Maaneder foranledigede et usædvanlig stort Forbrug, er det ikke underligt, at Overskudsindførselen i Sammenligning med de nærmest foregaaende Aar er stegen noget saavel for Kornvarernes som for Oliekagernes og Klidens Vedkommende; thi erindres maa det jo, at Overskudsudførselen saavel af Flæsk som af Smør (Mælk, Fløde, Kasein m. m. og tillige Æg) har været større i Landbrugsaaet 1910—11 end nogensinde tidligere.

Som allerede meddelt i dette Tidsskrifts Decemberhæfte S. 737—49 i Artiklen om Danmarks Smør-eksport 1910—11, var den samlede Overskudsudførsel af Smør (og Smør i Fløde og Mælk) ca. 95 Millioner kg og Gennemsnitsprisen for hele Aaret ca. 102 Øre pr. Pd., medens de tilsvarende Tal for det nærmest foregaaende Aar (1909—10) var 88,7 Mill. kg og næsten 103 Øre.

*) En betydelig Del heraf anvendes vel i Bagerier, Brænderier og Bryggerier; men da Mængden heraf ikke kan opgives, anføres her den samlede Overskuds-Indførsel.

Vil vi dernæst undersøge Regnskaberne fra nogle enkelte Andelsmælkerier, kan vi atter i Aar benytte de samme 4 Mælkeriers Regnskaber, som nu i mange Aar velvillig har været stillede til Raadighed.

Det fynske Andelsmælkeri, hvis Regnskab har været omtalt i de 7 foregaaende Aarsberetninger, har i Aaret 1. Novbr. 1910—31. Oktbr. 1911 haft ialt 8,597,384 Pd. Sødælk, hvilket er en Stigning af kun godt 9000 Pd. — Stigningen skyldes Vinterhalvaaret, der gav en stor Produktion, medens Mælkemængden i Sommeren 1911 var stærk aftagende. — Bestyreren skriver herom, at han havde den største daglige Mælkemængde, han nogensinde har haft, den 24. Maj, nemlig 31,019 Pd., medens han samme Dag i 1910 kun havde haft 29,650 Pd., og han var følgelig ved at mene, at han i 1911 vilde faa en meget stor Mælkemængde; men paa Grund af Varmen og Tørken gik det helt anderledes, og de fleste Andels-havere maatte snart beklage ikke at have et stort Stykke Lucerne. Allerede den 24. Juni var der 500 Pd. Mælk mindre daglig end i 1910, og den 24. August var der endog 2324 Pd. Mælk mindre end samme Dag i 1910, og saaledes blev det ved lige indtil Regnskabsaarets Slutning. — Vinterhalvaaret havde givet 336,000 Pd. Mælk mere end det foregaaende Vinterhalvaar, men trods Maj Maanedes Mælkerigdom kom Sommerhalvaaret 1911 dog til at nedbringe hele Aarets Mælkemængde, saaledes at der kun blev den ubetydelige Stigning af 9000 Pd.

Regnet efter et Koantal af 1497 Køer er der paa Mælkeriet modtaget 5743 Pd., men da der er 255 Andels-havere, ses der at være mange Husmænd imellem, saaledes at der baade i Husholdningerne og til Kalvene altid vil blive brugt antagelig mindst 3—400 Pd. Mælk pr. Ko og vel snarere noget mere.

Mælkeforbruget til et Pund Smør, der i 1910 var 25,63, har i 1911 været 25,44, altsaa noget gunstigere, og Smørprisen, der i 1910 gennemsnitlig var 101,8 Øre, har i 1911 været 102,93 Øre, altsaa godt en Øre mere pr. Pd.

Der er blevet ostet 86,281 Pd. Sødmælk og 695,300 Pd. Skummet- og Kærnemælk, og Bestyreren skriver, at Osteforretningen gaar saa udmærket, at han ikke ser nogen Grund til at lave Kasein; men bemærkes maa det, at her er Lagringslokalerne særdeles gode, og Mælkeriet har en fast Kundekreds, der aftager saavel Centrifugemælksosten som Blandingsosten, saa snart Varen er salgbar. — Andelshaverne ønsker ikke Osteproduktionen udvidet, idet de har Brug for Mælken til Husholdningerne og til Kalve og Grise.

Det samlede Resultat bliver, at Andelshavernes Nettoindtægt pr. 1000 Pd. Sødmælk hjemme ved Stalddøren, der i 1907, 1908, 1909 og 1910 har været henholdsvis 35 Kr. 13 Øre, 37 Kr. 65 Øre, 36 Kr. 51 Øre og 37 Kr. 13 Øre, nu i 1911 har været 37 Kr. 64,4 Øre, samtidig med at Skummetmælk, Kærnemælk og Valle er leveret frit tilbage. — Tallene viser, at 1911 har været meget nær ligesaa godt som 1908, det hidtil bedste Aar, og i god Overensstemmelse dermed skriver Bestyreren, som er lønnet alene med Mælk, at det har været et udmærket Aar baade for Mælkeriet og for ham.

Det samme store, meget mønsterværdige jyske Andelsmælkeri med stor Osteproduktion, som har været omtalt hvert Aar siden 1894, har i Aar indsendt omstaaende Regnskab for Tiden 3. Novbr. 1910—2. Novbr. 1911.

Mælkemængden, der i 1909 og 1910 var henholdsvis 9,280,060 Pd. og 9,129,892 Pd., har nu været 9,740,760 Pd., saaledes at der er en Stigning af ca. $\frac{1}{2}$ Mill. Pd. i Sammenligning med 1909, det Aar, der hidtil stod med den største Mælkemængde. — Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør, der i 1909 og 1910 har været henholdsvis 25,55 og 25,77, har nu været 25,56; og Smørrets Salgspris, der i 1909 og 1910 var henholdsvis 97,33 Øre og 104,30 Øre pr. Pd., har nu været 107,52 Øre pr. Pd.

UDGIFTER

paa et jysk Andelsmælkeri med stor Osteproduktion.

	Ialt Kroner	Øre pr. 1000 Pd. Mælk
Kørsel af Mælk m. m.	11507.05	118.1
Kul	3324.49	34.1
Emballage, Pergament m. m.	475.73	4.9
Is.....	93.00	0.9
Olie, Fedt m. m.	306.26	3.1
Lønninger	7544.50	80.4
Salt, Farve, Løbe, Kalk, Soda m. m....	2054.52	21.1
Inventarets Vedligeholdelse	2848.91	29.2
Bygningernes Vedligeholdelse	611.88	6.3
Mælkevoغنenes Vedligeholdelse	1949.52	20.0
Bøger, Porto, Rejser o. l.	738.21	7.6
Andre Udgifter	964.99	9.9
Renter og Afdrag	6804.34	69.9
Ialt...	39223.40	405.5

INDTÆGTER

paa et jysk Andelsmælkeri med stor Osteproduktion.

Salg af 345049 Pd. Smør (à 107.52 Øre)	370898.51 Kr.
— - 235005 - Ost	69441.94 —
Andelshaverne 6146075 Pd. Skum.- og Kærnemælk.	61460.75 —
— 2798511 - Valle	6988.34 —
Detailsalg af Mælk og Fløde	7104.51 —
Indvundne Renter	220.53 —
Andre Indtægter	62.91 —
Ialt...	516177.49 Kr.

Der er ialt indvejet 9740760 Pd. nymalket Mælk, alt-saa er Mælken udbragt i 5.30 Øre pr. Pd.

Der er udbetalt til Andelshaverne for Mælk 379157 Kr.

14 Øre, altsaa 3.89 — —

Forskel 1.41 Øre pr. Pd.

Driftsudgift..... 0.41 — —

Overskud ... 1.00 Øre pr. Pd.

Om denne usædvanlig høje Smørpris skriver Bestyreren, at den jo skyldes den Omstændighed, at Mælkeriet, som ligger tæt ved Grænsen, sælger Fløden under saadanne Vilkaar, at Kærningen foregaar Syd for Grænsen, og Kærnemælken faas tilbage til Fordeling mellem Andels haverne. Kun i Januar kunde Flødesalg ikke finde Sted formedelst Forbud foranlediget ved Mund- og Klovsyge paa Egnen. — Og iøvrigt bemærker den meget erfarne Bestyrer, at han mener, at denne Form for Smørsalg har givet Mælkeriet en Fordel af godt 4 Øre pr. Pd. Smør, og han tilføjer, at med en saadan Overpris kan det kaldes forsvarligt at sælge Fløden, men at der desværre er alt for mange Mælkerier, der sælger Fløden uden at tjene noget særlig ved Salget.

Ostproduktionen er Bestyreren derimod mindre tilfreds med. — Han skriver, at først henimod Aarets Slutning blev Salget livlig, og at han haaber, at Priserne skal blive gode i den nærmeste Fremtid. — Der er ostet 811, 356 Pd. Sødmælk, 2,114,137 Pd. Skummetmælk og 137,134 Pd. Kærnemælk, medens der er solgt, som omstaaende Regnskab viser, 235,005 Pd. Ost til en samlet Værdi af 69,441 Kr. 94 Øre — et meget anseligt Beløb.

Driftsudgifterne, der i 1908, 1909 og 1910 var henholdsvis 400, 439 og 366 Øre pr. 1000 Pd. Mælk, ses i Aar at have været 405,5 Øre, og det endelige Resultat bliver, at hvert Pund Mælk er udbragt i en Nettopris af $3,89 + 1,00$ Øre = 4,89 Øre, altsaa en Nettopris af 19,56 Øre pr. Kande hjemme paa Produktionsstedet hos hver af de 256 Andelshavere, idet, som Regnskabet viser, Skummetmælk og Kærnemælk beregnes til 1 Øre pr. Pd., men dog saaledes, at ingen behøver at modtage mere, end hvad han ønsker at faa til nævnte Pris. — Den tilsvarende Kandepris var i 1909 og 1910 henholdsvis 18,36 og 18,92 Øre og i 1908, der hidtil stod som Rekordaaret, 19,28 Øre, og Nettoudbyttet i Aar ses saaledes ikke alene at være bedre end de nærmest foregaaende Aar, men endog at være 0,28 Øre pr. Kande bedre end det hidtil bedste Aar,

og altsaa ogsaa for dette Mælkeri maa Aaret 1910—11 siges at have været særdeles gunstigt.

Det vestjyske Andelsmælkeri, hvis Regnskab har været omtalt i de foregaaende 10 Aarsberetninger, har i Tiden fra 28. Oktbr. 1910 til 27. Oktbr. 1911 indvejet, som omstaaende Tabel viser, 10,542,585 Pd. ny-malket Mælk, hvilket er en Stigning af ca. $\frac{1}{2}$ Million Pd., hvorom den paa Stedet erfarne Bestyrer skriver, at den nærmest skyldes det dør paa Egnen gode Efteraar i 1910, der muliggjorde en stor Produktion af Mælk i Vinterhalvaaret, hvorimod Eftersommeren i 1911 kun har givet en lille Avl af baade Græs og Rodfrugter.

Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør, der i 1909 og 1910 var henholdsvis 25,77 og 26,26, har nu i 1911 været 25,6, hvormed Bestyreren er godt tilfreds; men derimod skriver han om Smørprisen, der i 1909—10 var 102,39 Øre pr. Pd., at den, som Regnskabet viser, gennemsnitlig for hele Aaret kun har været 102,16 Øre, hvilket er noget lavt i Forhold til Noteringen, og at det skyldes, at Mælkeriet har den største Smørmængde i Maj og Juni, da Prisen er lavest.

Driftsudgifterne, der i 1909 og 1910 var henholdsvis 433 og 464 Øre pr. Pd., er nu gaaet ned til 430 Øre, hvorom der meddeles, at det dels skyldes lave Kulpriser, og dels at Mælkekørselen er bleven billigere pr. 1000 Pd. Mælk, fordi de fleste Kuske faar fast Betaling aarlig for Turen og derfor har maattet køre den stigende Mælkemængde uden Stigning i Betalingen. — Andelshaverne har ialt faaet kogt 275 Læs Kartofler til Svinefoder.

Som sædvanlig har Osteproduktionen her kun været lille. Der ostes kun for de Andelshavere, der ønsker det, og de betaler 1 Øre pr. Pd. Ost, som produceres af deres Mælk. — Iøvrigt fordeles baade Skummetmælk og Kærnemælk til Andelshaverne, idet begge Dele beregnes til $\frac{1}{2}$ Øre pr. Pd., medens de samme Varer ved Detailsalg til Fremmede betales med 1 Øre pr. Pd.

UDGIFTER

paa et vestjysk Andelsmælkeri.

	Ialt Kroner	Øre pr. 1000 Pd. Mælk
Kørsel af Mælk	23799.12	225.7
— - Kul og Smør m. m.	331.71	3.1
Lønninger	5714.66	54.2
Brændsel	2836.71	26.9
Is	235.00	2.2
Smørtræer, Pergament m. m.	5810.07	55.1
Olie og Fedt.....	182.37	1.7
Salt, Farve, Løbe m. m.	1060.19	10.1
Vedligeholdelse af Bygninger og Inventar	1993.24	18.9
Skat, Renter og Afdrag m. m.	2571.02	24.5
Andre Udgifter.....	821.34	7.8
Ialt...	45355.43	430.2

INDTÆGTER

paa et vestjysk Andelsmælkeri.

411529 Pd. Smør (à 102.16 Øre)	420420.34 Kr.
9825270 - Sk.- og Kærnem. til Andelsh. à $\frac{1}{2}$ Ø. p. Pd.	49144.76 —
50755 - Skummetmælk i Detail à 1 Øre pr. Pd.	507.55 —
16562 - Ost til Andelshaverne - 1 — —	165.62 —
Affald	547.50 —
Andre Indtægter.....	1616.89 —
Ialt...	472402.66 Kr.

Der er ialt indvejet 10542585 Pd Sødsmælk, som er
udbragt i 4.481 Øre pr. Pd.

Der er udbetalt Andelshaverne for Mælk 420408 Kr.
22 Øre, altsaa 3.988 — —

Forskel 0.493 Øre pr. Pd.
Driftsudgift..... 0.430 — —

Overskud ... 0.063 Øre pr. Pd.

Det endelige Resultat bliver, som det omstaaende Regnskab udviser, at Nettoværdien, hvortil 1 Pd. Mælk er udbragt, er $3,988 + 0,063 = 4,051$ Øre eller 16,204 Øre pr. Kande, medens de tilsvarende Tal for 1908, 1909 og 1910 var henholdsvis 15,98, 15,43 og 15,74 Øre, saaledes at ogsaa her viser Aaret sig som særdeles gunstigt i Retning af at faa Mælken udnyttet til højere Nettopris end hidtil opnaaet.

Det tredje store jyske Andelsmælkeri, der har været omtalt i de sidste fire Aarsberetninger, og som i 1910 havde indvejet 9,7 Mill. Pd. Mælk, har i Aaret 29. Oktbr. 1910—28. Oktbr. 1911 indvejet 9,991,047 Pd. Mælk. — Her er altsaa en Stigning af ca. 0,3 Mill. Pd. Mælk. Og Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør, der i 1909 og 1910 var henholdsvis 25,28 og 25,93, har nu været 25,40.

Her er Smørprisen, der de to foregaaende Aar var 98,97 og 103,35 Øre pr. Pd., stegen til 104,14, medens Driftsudgifterne er stegne fra 460 til 468 Øre pr. 1000 Pd. Mælk. — Der er solgt ialt 121,169 Pd. Ost for 23,581 Kr. til en Gennemsnitspris af ca. $19\frac{1}{2}$ Øre pr. Pd.

1 Pd. Sødsmælk er her udbragt i en Nettopris af 4,41 Øre, altsaa 17,64 Øre pr. Kande, medens Skummetmælk og Kærnemælk er leveret tilbage til 3 Øre pr. Kande. — I Aarene 1908, 1909 og 1910 var Nettoprisen henholdsvis 17,72, 16,84 og 17,36 Øre, og Aaret 1911 viser sig altsaa kun at staa lidt tilbage for det hidtil bedste Aar, nemlig 1908.

Et fynsk Mælkeri med Kaseinproduktion skal endnu omtales for med et bestemt Eksempel at belyse, hvorledes denne Produktion stiller sig. — Det er et Mælkeri, som jeg i mange Aar jævnlig har besøgt, og som i de senere Aar er blevet ombygget og betydelig forbedret. Ostelavningen har i mange Aar været helt indstillet og Lokalerne benyttet til andet Brug, men nu i 1911 er man begyndt at producere Kasein.

I Aaret 30. Septbr. 1910—28. Septbr. 1911 er der fra 171 Andelshavere modtaget 6,339,735 Pd. Mælk. Forbrugt til 1 Pd. Smør har været gennemsnitlig 25,11, men Prisen pr. Pd. Smør har kun været 101,18 Øre, og med en Pris af 3 Øre pr. Kande Skummetmælk og Kærnemælk er der opnaaet en Nettopris pr. Kande Sød-mælk af 17,67 Øre, medens det tilsvarende Tal for det foregaaende Aar var 17,42 Øre. — Nettoudbyttet af Sød-mælken stiller sig altsaa her omtrent som paa det sidstnævnte store jyske Mælkeri.

Her er der af 320,000 Pd. Skummetmælk blevet lavet 22,160 Pd. Kasein, som ifølge Kontrakt med et Tørreri er solgt til 14 Øre pr. Pd., idet der er tilladt et Vandindhold af 55—60 pCt. Vand, og Tørreriet betaler Jærnbane-fragten. — Bestyreren skriver, at Produktionen ikke har krævet nogen Forøgelse af Folkeholdet, som foruden den gifte Bestyrer bestaar af en Mejerist, en Mejerske og en Lærling, idet det meste Arbejde med Kaseinen foregaar om Morgen, inden Mælken kommer.

Den Skummetmælk, Andelshaverne ikke tager hjem, hensættes i et stort Kar til Syrning ved 32° C, idet der tilsættes 2 pCt. Syre af samme Slags, som benyttes til Fløden. Mælken henstaar derefter i Ro til næste Morgen, opvarmes saa til 55—60° C, og Ostemassen, som derved flyder ovenpaa, bringes over i en Tremmekasse, hvor den skylles med 5—10 pCt. Vand ved 85° C. — Naar Skumningsarbejdet er forbi, sættes Ostemassen i Presse, hvor den henstaar til næste Morgen, og naar den tages af Pressen, er den færdig til Forsendelse, som finder Sted to Gange om Ugen om Sommeren, men om Vinteren kun én Gang om Ugen.

Andelshaverne anser Produktionen for fordelagtig, og for at faa mere Mælk at lave Kasein af er der nu paa Efteraarsgeneralforsamlingen vedtaget at forhøje Prisen paa Skummetmælk og Kærnemælk fra 3 Øre til 4 Øre pr. Kande og samtidig at forhøje Detailprisen paa Sød-mælk fra 18 til 20 Øre pr. Kande. — Bestyreren mener

derved at kunne faa 2—3000 Pd. Mælk mere daglig at lave Kasein af, idet Vallen sælges til 25 Øre pr. 100 Pd. — Han mener, at der snart maa skaffes Plads til Opstilling af endnu et Ostekar, og han tænker, at der maaske samtidig vil blive indrettet Plads til Produktion af Ost til Andelshavernes Behov.

Disse fem Aarsregnskaber fra store Mælkerier viser saaledes gennemgaaende et stort Nettoudbytte af Mælken. Alle giver de et bedre Resultat end det foregaaende Aar, og de to viser endog et bedre Resultat for 1911 end for 1908, det Aar, der hidtil har været det bedste. — At Nettoudbyttet af Mælken har været stort, skyldes, som de gængvne Regnskaber viser, for en væsentlig Del, at Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør har været lille, og dernæst, at Smørprisen, der var lav i Aarets første Halvdel, var stærk stigende i Aarets Løb, saaledes at Gennemsnitsprisen dog blev god.

Hvad specielt O s t e p r o d u k t i o n e n angaar, maa det erindres, at 1910 var et meget daarligt Aar, der begyndte med Overproduktion, som vel for Centrifugemælksostens Vedkommende blev noget afbødet ved den pludselig igangsatte Kaseinproduktion, men som iøvrigt blev forværret ved en ret generende Sommervarme, saaledes at Priserne for hele Aaret 1910 maatte karakteriseres som uregelmæssige og lave endog for gode og vel behandlede Varer.

Disse vanskelige Forhold fra 1910 fortsattes for mange Producenters Vedkommende ind i 1911. — Produktionen var større end Efterspørgselen, og kun for den magre Centrifugemælksost var Prisen forholdsvis god, fordi Kaseinproduktionen foranledigede, at Produktionen af den helt magre Ost var meget mindre end tidligere. — Ost med 20 pCt. Sødme blev i Vinteren 1910—11 kun betalt med 23—24 Øre pr. Pd., og endnu i Juni—Juli var Prisen kun 24—25 Øre, — først i August blev den 26 og i September 27 Øre pr. Pd.

Tabel II.
 Danmarks Ind- og Udførsel af Ost
 i Tusinde Kilogram.

Landbrugsaar	Indførsel	Udførsel	Overskuds- Indførsel
1904—1905	922	96	826
1905—1906	851	377	474
1906—1907	874	718	156
1907—1908	759	115	644
1908—1909	818	127	691
1909—1910	640	240	400
1910—1911	560	166	394

De mange Bestræbelser i de senere Aar for at forbedre Ostproduktionen har iøvrigt utvivlsomt bidraget til et forøget Forbrug saavel af Ost med 20 og 25 pCt. Sødmælk som af halvfede og fede Kvaliteter. Og at Produktionen af fuldfed Gouda-Ost og dansk Emmenthaler-Ost f. Eks. paa Langeland, i Svendborg og ved Haslev har foranlediget, at Indførselen har været nedadgaaende i det sidste Par Aar, fremgaar tydelig af Tallene i Tabel II. — Udførselen har kun været ringe, men Indførselen har været aftagende.

Af Kasein er Udførselen derimod steget ret betydelig, nemlig fra ca. 500 Tusinde kg til 1869 Tusinde kg til en Værdi af ca. 1,3 Mill. Kr. — Foruden at der er enkelte Mælkerier, der saaledes som Lisbjerg Andelsmælkeri ved Lystrup selv tørrer Kaseinen, har der antagelig været et Par Hundrede Mælkerier, der i 1911 mere eller mindre stadig har lavet Kasein og leveret den til Tørrerier i Aarhus, Brabrand, Hinnerup, Hjørring, Jyderup, Kallundborg, Kerteminde, Løgstør, Nyborg, Odense, Roskilde, Rudkøbing, Silkeborg, Tølløse og Ildved pr. Vejle.

Der har været nogen Svingning i Efterspørgselen, og en Tid i Sommer var den mindre livlig. Kvaliteten har

maaske ogsaa i nogle Tilfælde ikke helt været til Købernes Tilfredshed, men i sin Helhed er Varen uden Tvivl i Aarets Løb bleven bedre og mere ensartet, dels derved, at der af Dansk Mejeristforenings Ostekonsulent forskellige Steder er blevet afholdt smaa Kursus for Mælkeribestyrere, og dels fordi man paa Tørrerierne vel ogsaa efterhaanden har faaet mere Erfaring i Varens Behandling og Tørring m. m.

Hvorvidt denne i Begyndelsen af 1910*) ret pludselig indtraadte livlige Efterspørgsel og ret gode Pris vil holde sig, er der vel for Tiden delte Meninger om; men saa vidt jeg har kunnet skaffe mig Rede paa Sagen, er det i saa Henseende fortrinsvis Forholdene i Amerika, der bør tages i Betragtning.

Der er vel i de senere Aar blevet lavet en Del Kasein her i Europa, navnlig i Frankrig, men den største Produktion har utvivlsomt fundet Sted i Amerika, hvor der paa talrige store Centrifugemælkerier ikke har været nogen bedre Anvendelse for Centrifugemælken end til Fremstilling af Kasein. — Den amerikanske Kaseins lave Pris foranledigede, at Forbruget steg, og den anvendtes ikke alene til mange tekniske Formaal i Amerika, særlig i Papir- og Tekstil-Industrien, til Lim, til Tilberedning af Malervervarer m. m., den blev ogsaa eksporteret fra Amerika til Europa. Men nu har i de sidste Aar mange af de amerikanske Centrifugemælkerier maattet indstille deres Virksomhed eller ændre den til kun at modtage Fløde. De amerikanske Farmere har hver faaet sin Haandcentrifuge. Saa snart der er malket, bliver der centrifugeret. Centrifugemælken gives straks til Kalvene, og kun Fløden, der er meget lettere at transportere paa de slette amerikanske Veje, bliver sendt bort fra Gaarden. — Produktionen af Kasein er derfor ret pludselig taget stærkt af i Amerika, og Forbrugerne derovre maa nu for en Del indføre Kasein fra Europa.

*) Se »Mælkeribrugget i Danmark 1910« i Tidsskrift for Landøkonomi 1911, S. 232.

Om Forholdene i Frankrig har jeg som Svar paa en direkte Forespørgsel til den Mand, som jeg mener véd bedst Besked om Produktion og Prisen dersteds, faaet meddelt, at Efterspørgselen var meget livlig i 1910, saaledes at Prisen og ogsaa Produktionen var stadig stigende. Og han skriver, at den høje Pris holdt sig ind i 1911 indtil henimod Aarets Midte, da den gik noget ned, og den vilde rimeligvis være gaaet yderligere ned, hvis ikke Tørken og Mund- og Klovsygen havde foranlediget, at Produktionen var taget af. At Prisen ikke igen senere er stegen, mener han, har sin naturlige Aarsag i, at der nu er kommen store Produktioner i Gang saavel i Europa og Kanada som i Sibirien, Argentina og Australien.

Kan den nuværende Pris (13—14 Øre pr. Pd. frisk Vare) holde sig, vil Kaseinproduktionen ventelig her i Danmark kunne være en solid Regulator til Forhindring af Overproduktion af Centrifugemælksost, og det vil allerede være et Gode. — De erfarne Osteproducenter med solide Kunder bør rolig fortsætte med at forbedre deres Osteproduktion, og foreløbig maa vi kun ønske, at de allerede anlagte Kaseintørrerier maa kunne finde fordelagtig Afsætning for de Varer, som de nu er indrettede paa at behandle.

I Tabel III gives en Oversigt over Englands Indførsel af Smør i de sidste fem Kalenderaar. Her er det af Interesse at bemærke, at den samlede Indførsel har været mindre i 1911 end i 1910. — Der er kommen stigende Mængder fra Rusland, Sverige, Australien og mærkelig nok ogsaa fra Kanada og de Forenede Stater, men særlig er der Grund til at bemærke, at der er stor Nedgang i Tilførselen fra Holland og Frankrig. — For Hollands Vedkommende er Aarsagen den, at Smørret gaar mere og mere til Tyskland (dels som Smør og dels som Fløde og Mælk), og Produktionen er vel ogsaa bleven noget formindsket, idet Mund- og Klovsygen har været mere udbredt og mere ondartet i 1911 end i de foregaaende Aar.

Tabel III.

Englands Indførsel af Smør i Cwts.

(1 Cwt. = 101.6 Pd. dansk.)

Fra	1907	1908	1909	1910	1911
Rusland	657649	651036	601712	584040	638284
Sverige	226740	284364	312142	345684	360357
Danmark	1818811	1800169	1764027	1726091	1707178
Tyskland	7297	2698	2944	3481	»
Holland	168496	244346	148567	154537	104655
Frankrig	281306	394365	413306	361249	171080
New Zealand . . .	313863	221395	278581	362674	276446
Victoria	288670	192901	180167	307929	441481
N. S. Wales	195289	138953	132708	217780	281588
Queensland	96685	67710	71744	113384	151330
Kanada	34753	43084	22522	16805	61936
Forenede Stater .	1063	44333	693	756	23316
Andre Lande . . .	118534	125467	133699	131129	85305
Ialt	4210156	4210821	4062812	4325539	4302956

— At Mængden af fransk Smør paa det engelske Marked har været usædvanlig lille i 1911, skyldes dels den ved Tørken forårsagede Græsmangel og dels Mund- og Klov-sygen, og for saa vidt denne vil ophøre, maa danske Landmænd vente, at Konkurrencen fra Frankrig atter vil stige omtrent til sin sædvanlige Størrelse.

Nedgangen i Englands Indførsel af dansk Smør skyldes, som allerede omtalt i Decemberhæftet i Artiklen om Danmarks Smørekspport, at der gaar mere og mere dansk Smør og særlig Fløde Syd paa. Baade Tyskland og Østrig-Ungarn er Købere af dansk Smør, og særlig Flødeeksporten til Tyskland maa antages at ville stige yderligere i den nærmeste Fremtid.

Hvad endelig Transporten af det danske Smør til det engelske Marked angaar, bør der her mindes om, at det i

Sommeren 1911 flere Gange saa truende ud, idet der var alvorlige Strejkevanskeligheder baade paa de engelske Jærnbanner og ved Losningen i nogle af Havnene. Der var vel gentagne Gange Dage, hvor det saa meget slemt ud, og Eksportørerne og Det forenede Dampskibsselskab traf forskellige Forholdsregler for at hindre for store Tab paa de danske Fedeverer, men de truende Vanskeligheder drev dog over, uden at der blev lidt nogen betydelig Skade for den danske Eksport.

Som en af de maaske betydeligste Begivenheder i Aarets Løb maa det dernæst omtales, at der ved et Møde i Grundtvigs Hus den 19. Januar dannedes en »Mejeribrugets Fællesorganisation«. — Det var paa Foranledning af Landbrugsministeren, at denne nye Institution blev til, medens den senere vedtagne »Smørlov« af 12. April var til Forhandling i Rigsdagen, og Organisationens Opgave skulde være fremtidig at gøre »Indstillinger« om Ordningen af Smørbedømmelsen, Retten til Brug af Lurmærket, Tilsyn med Mælkerier og andre Forhold, der omhandles i Loven.

Organisationen kom til at omfatte ikke alene »De samvirkende Mejeriforeninger« og »Dansk Mejeristforening«, men ogsaa »Smørmærkeforeningen«, »De samvirkende danske Landboforeninger« og »De samvirkende Husmandsforeninger«, hvilke fem Foreninger hver møder med 3 Repræsentanter, medens der møder en særlig Repræsentant for Bymejeriernes Organisation, saaledes at »Mejeribrugets Fællesorganisation« blev et Udvalg paa 16 Medlemmer. — Efter Forlydende har det særlig voldt Vanskelighed at komme til Enighed om Ordningen af Smørbedømmelsen og Retten til Brug af Lurmærket, hvorom Indstilling skulde have været indgivet til Ministeriet inden Lovens Ikrafttræden

10. Decbr. 1911; men Forhandlingerne herom siges at være blevne fortsatte ind i det nye Aar, og Fremtiden maa vise, hvorvidt det kan lykkes at bringe Loven til at virke baade efter dens Hensigt og samtidig til alles Tilfredshed.

I Forbindelse hermed maa det bringes i Erindring, at den »Kvalitets-Betaling for Smør«, som der i 1910 og 1911 har været arbejdet paa, nu synes at være strandet, idet Smør-Eksportørerne som Betingelse for at ville medvirke forlangte, at mindst 75 pCt. af Mælkerierne skulde give Sagen Tilslutning; men ved den foretagne skriftlige Afstemning holdt det store Flertal af Fælles- og Herregaardsmælkerier sig tilbage, medens ca. 70 pCt. af Andelsmælkerierne meldte Tilslutning.

Som glædelig og meget nyttig Foranstaltning for Forbedringen af Smørrets Kvalitet maa det nævnes, at adskillige Mælkerier i Begyndelsen af Aaret fik indlagt Køleanlæg, der kom til at gøre god Nytte i den usædvanlig varme Sommer. Andre Mælkerier har faaet bygget nye Ishuse, men endnu er der desværre en Del, særlig mindre Mælkerier, hvor man enten kun har gamle, daarlig vedligeholdte Ishuse eller af misforstaaet Sparsommelighed endog mener, at Ishuse og Køleanlæg kan undværes. — Saadanne »Økonomer« kan nu risikere at faa en eller flere Ugers Smør konfiskeret paa Grund af for stort Vandindhold eller maaske blive tvungne til at sælge deres Produkt som »Vandsmør«.

Den i Sommer i Sverige afholdte 5. internationale Mælkerikongres havde forholdsvis god Tilslutning fra dansk Side og maatte betegnes som meget vellykket. — I Aarets Løb er den danske Faglitteratur bleven forøget med den af Konsulent, cand. polyt. *Ellbrecht* skrevne Bog »Ost og Osteprøduktion«, der blev modtaget som meget velkommen af de netop for Tiden mange osteinteresserede Bestyrere.

Den i sidste Aarsberetning omtalte Forandring i Undervisningen paa Mælkeriskolerne, der begyndte i Sep-

tember 1910, afsluttedes efter 8 Maaneders Forløb i de sidste Dage af April med et saavel efter Lærernes som Censorernes Mening godt Resultat og bliver nu fortsat, idet nye Kursus er begyndte saavel paa Ladelund som paa Dalum i September 1911. — Og endelig skal der til Slutning mindes om, at den 10. Novbr. 1911 døde den af det danske Mælkeribrug saa højt fortjente Forstander *Niels Pedersen*, Ladelund. — Hans Eftermæle findes optaget allerede i Decemberhæftet S. 750, og derfor skal her kun fremhæves, at det for Fortsættelsen af den store Virksomhed med Skole, Museum, Laboratorium m. m. nu maa betegnes som et stort Gode, at Forstanderskiftet var sket og en Ordning af det økonomiske Forhold gennemført i betimelig Tid forinden den gamle Forstanders pludselige Død.
